

Handlingsplan

Äldre i Klippans kommun

2024-2030

Beslutad av: Ledningsgrupp, den 29-04-2024
Dokumentansvarig: Socialförvaltningen
Diarienummer: SN 2024/93
Senast reviderad:
Giltig till: tillsvidare

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte.....	4
Målsättning.....	4
Målgrupp	4
Vem är äldre?.....	4
Bakgrund till handlingsplanen.....	4
Utgångspunkt och vägledande dokument	5
Leva livet ut!	5
Klippans kommuns hållbarhetsstrategi	6
Utvecklingsområden samt aktivitetsplaner	6
Stärk delaktighet i samhällslivet genom partnerskap med civilsamhället.....	6
Utveckla samhällsplaneringen och fler alternativ för boende	7
Långsiktig och hållbar kompetensförsörjning inom socialförvaltningen	8
Nyttja möjligheterna med digitalisering och välfärdsteknik	9
Arbeta för en kunskapsbaserad, säker och jämlik hälsa, vård och omsorg	10
Utveckla styrning och ledning för effektiv resursanvändning	11
Uppföljning	12
Övrig information	14

Inledning

Ju längre vi lever med god hälsa desto större vinster finns såväl för den enskilda individen som för samhället i övrigt. I takt med att antalet äldre ökar, lever även många äldre ett bra liv långt upp i åldrarna och de äldres förväntningar, önskemål och egna resurser förändras. En stor utmaning för framtidens Klippan är att såväl centrum som landsbygd kommer behöva anpassa sig till en snabbt åldrande befolkning. Ett aktivt och hälsosamt åldrande handlar till stor del om de beslut som äldre själva tar om sin livsstil och levnadsförhållanden. Därutöver har kommunen, och andra samhällsaktörer, en viktig uppgift att bidra till att skapa rätt förutsättningar för gruppen att kunna planera och ta ansvar för ett aktivt och hälsosamt åldrande.

För att Klippans äldre kommuninvånare ska få rätt förutsättningar till ett aktivt och hälsosamt åldrande såväl idag som år 2030, behöver förvaltningarna samverka både internt och externt. Samverkan behöver ske mellan förvaltningar men också med privata aktörer, idéburen sektor, akademi och näringsliv. Samverkan på olika nivåer behövs exempelvis gällande bostäder, transporter, stadsplanering, trygghet, hälso- och sjukvård, träffpunkter, omsorg och delaktighet. Detta då dessa punkter utgör människans fysiska och sociala miljö, vilket bedöms vara nyckelfaktorer för ett aktivt och självständigt liv.

Globalt går den demografiska utvecklingen mot en alltmer ökande andel äldre, något som förväntas få allt större betydelse för välfärdssamhället de närmaste årtiondena. Sverige skiljer sig inte från andra västeuropeiska länder, drygt en halv miljon personer är 80 år eller äldre; i mitten av 2040-talet beräknas de vara över en miljon och år 2070 prognosticeras gruppen 65 år och äldre utgöra 25 procent av befolkningen.

2022 var 22,4 procent av Klippans kommuns invånare, drygt 4 000 personer, 65 år eller äldre. Av denna grupp har 6,5 procent hemtjänst och 2,8 procent bor på vård- och omsorgsboende, vilket innebär att omkring 372 personer i denna grupp har insatser från socialförvaltningen. År 2030 beräknar Skånes kommuner i snitt att gruppen 65 år och äldre ha ökat med 9,2 procent. I Klippan innebär detta en ökning med nästan 370 personer. Om de äldre år 2030 har behov av insatser från socialförvaltningen i samma utsträckning som år 2022, skulle det innebära en ökning om 34 personer, vilket skulle innebära en ökad kostnad om drygt 20 miljoner kronor per år. Prognoser visar på att invånarantalet i Skånes kommuner kommer öka även efter år 2030. Att möta utvecklingen av en åldrande befolkning är en prioriterad och högaktuell fråga som kommer ställa nya och höga krav på kommunens organisation.

Denna handlingsplan står inte ensam för att de äldre kommuninvånarnas ska få ökade möjligheter till aktiva liv med hög delaktighet. Kommunens hållbarhetsstrategi utgör grunden för kommunens framtida utveckling och denna handlingsplan ska ses som en viktig del av arbetet för att nå uppsatta mål i hållbarhetsstrategin. I flera förvaltningars grunduppdrag ingår redan aktiviteter som främjar de äldre kommuninvånarnas möjlighet till aktiva liv. Tillsammans ska strategi och handlingsplan bidra till ökad samverkan och samordnade insatser som främjar ett aktivt och hälsosamt åldrande för kommunens äldre invånare idag och på sikt.

Syfte

Det övergripande syftet med handlingsplanen är att hitta en gemensam planering avseende hur Klippans kommun tillsammans ska möta utvecklingen av en åldrande befolkning. Handlingsplanen ska samla, tydliggöra, initiera och lyfta äldreperspektivet i kommunen.

Målsättning

Genom handlingsplanen och dess aktiviteter ska Klippans kommun säkerställa att vi är en kommun där äldre får sina behov tillgodosedda med god kvalitet, där äldre trivs och vill bo såväl idag som år 2030.

Målgrupp

Målgrupp för denna handlingsplan är Klippans kommuns samtliga förvaltningar. Sekundär målgrupp är kommunens äldre medborgare.

Vem är äldre?

De äldre i Klippans kommun är inte en homogen grupp utan det finns skillnader i utfallet av hälsa och ohälsa mellan olika områden och grupper. De äldre har olika, och till viss del ojämlika, förutsättningar för att åldras. Det finns ingen ”vanlig” eller typisk äldre person. Vissa 80-åringar kan ha samma fysiska kapacitet som många 20-åringar.

Enligt World Health Organization (WHO) är det enbart 25% av människans genetik avgör hur livet blir och därmed hur åldrandet ser ut. Resterande 75% avgörs istället av faktorer i omgivningen. Faktorerna i omgivningen, såväl vår fysiska som vår sociala miljö är en avgörande faktor genom hela livet. Den egna livsstilen, sociala nätverk och socioekonomiska faktorer såsom utbildningsnivå och inkomst spelar stor roll för hur den äldres liv ser ut.

Studier pekar mot en allt större variation i både åldrandet och förutsättningar. Både antalet äldre som lever längre med friska år och antalet äldre som lever längre med ohälsa förväntas öka enligt WHO. Äldre får en bättre hälsa och högre livslängd, men samtidigt lever vi länge med sjukdomar. Åren med nedsatt hälsa försvinner inte, utan förskjuts framåt i tiden, vilket påverkar livskvaliteten under våra sista år.

Bakgrund till handlingsplanen

År 2020 fick socialförvaltningen i uppdrag från kommundirektör att skapa en äldreomsorgsplan, dvs en plan för hur förvaltningen skulle möta den demografiska förändring som stundar med allt äldre invånare och färre yrkesverksamma. Vid senare precisering av uppdraget, har detta uppdrag utvecklats till att innefatta hela kommunens ansvar, därmed har handlingsplanen en bredare ansats än att enbart beröra omsorgen av äldre. Till följd av det gäller handlingsplanen numera alla äldre, oavsett om de har stöd av socialförvaltningen eller inte.

Socialförvaltningen fick fortsatt mandat att arbeta fram ett förslag till den kommunövergripande handlingsplanen och en arbetsgrupp tillsattes. Det beslutades att framtagandet av underlaget till planen skulle utgå ifrån det pågående arbete SKR genomförde tillsammans med kommunerna, med fokus på omställningsarbete inom hälsa, vård och omsorg till äldre. Utifrån SKR:s rapport togs ett upplägg fram bestående av sju workshops, för att få till en lokalförankring av de sex strategiska utvecklingsområdena i rapporten (se bild nedan). Workshoparna genomfördes i

samverkan med flera olika aktörer som på olika sätt bedömdes kunna bidra med kunskap inom det aktuella temat för varje workshop. Upplägget på workshopen bestod i tre delar. Den första delen bestod av en presentation av plan för framtagandet av planen och bakgrund till denne. Den andra delen bestod av en kort föreläsning inom ämnet, vilken hölls av en medarbetare inom kommunen med expertkompetens och/eller från en extern organisation. Den tredje delen bestod av ett aktivt arbete i grupper utifrån metoden NÖHRA, där fokus låg på nuläge, önskat läge, hot, resurser och aktiviteter. Genom detta upplägg säkerställdes att handlingsplanen utgår ifrån såväl primär som sekundär målgrupps önskemål, behov och tankar samt att sakkunniga inom olika områden bidragit med sin expertis.

Utgångspunkt och vägledande dokument

Handlingsplanen ligger i linje med kommunens värdegrund och bygger vidare på kommunens vision och fullmäktigemål. Handlingsplanen baseras på FN:s globala hållbarhetsmål, målen för den nationella äldrepolitiken samt Folkhälsomyndighetens fyra hörnpelare för gott åldrande: social gemenskap, meningsfullhet, fysisk aktivitet och goda matvanor.

Leva livet ut!

Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i SKR:s rapport *Leva livet ut! Hälsa vård och omsorg till äldre - så ställer vi om för att möta framtiden*. I rapporten lyfts flera av de utmaningar Klippans kommun står inför utifrån kommande demografiska förändringar och behov.

För att möta dessa utmaningar har SKR lyft fram särskilt viktiga strategiska utvecklingsområden som riktas till kommuner och regioner, var och en men också tillsammans. Utvecklingsområdena syftar till att ge kommunerna stöd för att hitta proaktiva arbetssätt som främjar hälsa, trygghet och livskvalitet, ge kommunerna stöd för helhetssyn utifrån den äldres fokus, ge stöd i samverkan utifrån den äldres behov samt stödja för innovation och utveckling. De sex strategiska områdena har valts ut som vägledande i denna handlingsplan och aktiviteter har tagits fram med avsikt att möta upp mot deras innehåll.

Bilden visar de sex strategiska områdena vars effekter bedöms möta upp mot kommande utmaningar (Källa: SKR, 2023)

Klippans kommuns hållbarhetsstrategi

Strategin för ett hållbart Klippan utgår ifrån kommunens fullmäktigemål som säger att kommunen ska bidra till en hållbar utveckling. Strategin vilar även på den globala agendan för hållbar utveckling, Agenda 2030. Strategin är strukturerad efter de tre dimensionerna av hållbar utveckling; social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Handlingsplanen gällande äldre i Klippans kommun har flera gemensamma nämnare med hållbarhetsstrategin. Handlingsplanen kan ses som ett komplement till hållbarhetsstrategin, där effekterna av handlingsplanen bidrar till social hållbarhet. På sikt kan även ekonomisk hållbarhet beröras, genom exempelvis effektiviseringar och nya arbetssätt som leder till ekonomisk hållbarhet.

Utvecklingsområden samt aktivitetsplaner

En viktig princip i arbetet kring äldre i Klippans kommun är involvering av målgruppen och den sekundära målgruppen i hela processen. För att få fram underlag, teman och förslag på aktiviteter till handlingsplanen har representanter från pensionärsorganisationer, frivilligorganisationer, näringslivet, studieförbund, forskare från Högskolan Kristianstad och Lund, medarbetare från kommunens olika verksamheter samt andra kommuner och aktörer fått ge sin syn på hur Klippan kan utformas för att möta morgondagens utmaningar samt förbättra för äldre såväl idag som på sikt.

Bidragande till utformandet av aktiviteterna i handlingsplanen är, utöver workshop-deltagarnas kompetens och kunskap, även aktuell forskning samt SKR:s rapport *Leva livet ut!*

De framtagna aktiviteterna i handlingsplanen handlar framför allt om att skapa strukturer för samverkan och kartlägga vilka behov och insatser som behövs i det vidare arbetet. Utöver de specifika aktiviteterna i handlingsplanen ansvarar samtliga förvaltningar för att planera strategiskt kring sina förutsättningar att möta kommande utmaningar avseende äldre. Detta görs exempelvis genom att se över roller och ansvar avseende det systematiska förebyggande arbetet. Samtliga förvaltningar ansvarar för att samverka i frågan och att tillse att kompetens inom andra sektorer och verksamheter nyttjas på bästa sätt för att främja hälsa, trygghet och självständighet hos äldre.

Målsättningen är att samtliga aktiviteter i aktivitetsplanen är genomförda per den 31 december 2030.

Nedan följer sex aktivitetsplaner, uppdelade utifrån SKR:s sex strategiska områden.

Stärk delaktighet i samhällslivet genom partnerskap med civilsamhället

När äldre personer får goda förutsättningar att delta aktivt i samhällslivet kan ensamhet, psykisk ohälsa, känslor av utanförskap och meningslöshet motverkas och deras resurser kan tillvaratas. En av de största hälsoriskerna för äldre är ensamhet. Upplevd ensamhet ökar risken för både fysisk och psykisk ohälsa och tidigare död. Genom utvecklad samverkan med civilsamhället kan nya typer av insatser för social gemenskap och trygghet för äldre erbjudas. Pensionärsföreningar, studieförbund och andra civilsamhälles-organisationer bidrar redan på många olika sätt, men har också perspektiv och kompetenser som kan användas för utveckling.

Proaktiva sociala insatser som främjar delaktighet i samhället och ett gott livsinnehåll är värdefulla både för individen och för samhället. Här finns stora möjligheter för kommuner och regioner att arbeta mer tillsammans med civilsamhället. Vissa av civilsamhällets aktörer är också utförare av stöd-, vård- eller omsorgsinsatser. Här kan utvecklad samverkan vara ett alternativ.

Nr.	Åtgärd	Huvudansvarig förvaltning/avdelning	Berörda förvaltningar/avdelningar
1.1	Utveckla utbudet av aktiviteter och mötesplatser riktat till äldre invånare i dialog med dem, exempelvis i medborgarråd eller fokusgrupper. Involvera civilsamhällets organisationer i arbetet. Tillse att det finns en bredd av aktiviteter för olika målgrupper äldre och möjliggör att olika målgrupper kan mötas	Kultur och fritid	Socialförvaltningen Kommunikation
1.2	Se över möjligheterna för äldre som bor på Vård- och omsorgsboende att ta sig runt i kommunen genom att optimera användandet av skolskjutsbussarna vid tillfälle de inte körs	Tekniska förvaltningen	Barn- och utbildningsförvaltningen Socialförvaltningen
1.3	Nyttja volontärer för att främja delaktighet i samhället	Socialförvaltningen	Kultur och Fritidsförvaltningen
1.4	Sprida information till berörda verksamheter om möjligheterna att nyttja evenemangskalendern, i syfte att öka dess nyttjande.	Kommunikation	Alla
1.5	Kommunicera information och evenemang som riktar sig till äldre. Planera strategiskt kring när informationen ska ut och i vilka kanaler	Alla	Kommunikation
1.6	Samverka med skolan, nyttja ungdomar vid aktiviteter och mötesplatser. Kan gymnasieskolans elever anordna senior-mässa/fest/liknande varje år, som del i projektarbete?	Socialförvaltningen	Barn- och utbildningsförvaltningen Kultur och Fritidsförvaltningen
1.7	Förbereda inför att EU:s tillgänglighetsdirektiv 2025 träder i kraft samt efterfölja direktivet	Alla	

Utveckla samhällsplaneringen och fler alternativ för boende

Både kommuner och regioner har uppdrag kring samhällsplanering som påverkar människors livsmiljö. Samhällsplaneringen kan bidra till minskad ensamhet och ohälsa, samt kan bidra till bevarad självständighet hos äldre genom inkluderande miljöer som utgår från universell utformning. Bristande tillgänglighetsanpassning i den fysiska miljön gör det svårt för den med funktionsnedsättning att själv utföra ärenden och ägna sig åt aktiviteter som bidrar till hälsa och livskvalitet.

De allra flesta vuxna bor kvar i sin ordinarie bostad hela livet. Färre än tidigare, cirka fyra procent av personer över 65 år, bor på särskilt boende. Denna utveckling har pågått under lång tid, och beror bland annat på bättre hälsa genom hela livet och bättre funktionsförmåga. Men det beror också på ökad tillgång till anpassade bostäder och bostadsanpassningar, hälso- och sjukvård i hemmet, den allmänna samhällsutvecklingen och det lokala och digitala serviceutbudet.

Klippans kommun arbetar aktivt med Agenda 2030 i såväl samhällsplanering som i allt övrigt arbete, och det är viktigt att i detta arbete också fånga aspekter som påverkas av en allt högre andel äldre. Social hållbarhet kan bland annat innefatta utemiljöer och byggnader samt social inkludering.

Nr.	Åtgärd	Huvudansvarig förvaltning/avdelning	Berörda förvaltningar/avdelningar
2.1	Ta fram ett bostadsförsörjningsprogram, där äldreperspektivet beaktas	Plan och bygg	Socialförvaltningen
2.2	Tillse att äldreperspektivet lyfts i kommunens fysiska planering, exempelvis genom fler toaletter på byn, fler bänkar att vila på, service nära, höga trottoarkanter inte förekommer, promenadstråk rollatoranpassas etc	Plan och bygg Tekniska förvaltningen	Socialförvaltningen
2.3	Tillse att alla äldre informeras om möjligheter till kollektivtrafik/färdtjänst	Socialförvaltningen	Kommunikation
2.4	Vid behov tillse att yngre äldre i ordinärt boende tillfrågas om deras framtidsplaner och önskemål, för att kunna anpassa bostadsplanering efter de äldres egna önskemål	KLF Stab	Socialförvaltningen Tekniska förvaltningen Plan och bygg

Långsiktig och hållbar kompetensförsörjning inom socialförvaltningen

Kompetensförsörjningen är välfärdens största utmaning det kommande decenniet. Med nuvarande arbetssätt skulle det i riket krävas ytterligare 13 000 nya medarbetare varje år fram till 2029 för att klara de ökade behoven, plus ytterligare 34 000 som ersätter de som kommer att gå i pension varje år. Nästan hälften av de nya medarbetarna kommer att behövas inom den kommunala omsorgen och vården, framför allt inom stöd till äldre personer. Exempelvis behövs fler sjuksköterskor, undersköterskor, fysioterapeuter, arbetsterapeuter och socionomer. Eftersom det inte är realistiska siffror, behöver kommuner och regioner arbeta med flera parallella strategier för att möta utmaningarna med kompetensförsörjningen.

Det stora behovet har redan känts av och det är redan på vissa håll svårt att rekrytera, något som kommer att bli än svårare när konkurrensen om arbetskraften ökar. Nya kompetenser, nya arbetssätt, nya sätt att organisera verksamhet, samverkan inom och över huvudmannagränser och att använda ny teknik och digitalisering är måsten för att lyckas.

En långsiktig hållbar kompetensförsörjning förutsätter att kommuner och regioner kan attrahera, rekrytera och behålla medarbetare, samt att medarbetarna har rätt kompetens. Arbetet måste organiseras så att olika kompetenser nyttjas fullt ut och att potentialen i hela arbetskraften tas tillvara.

Nr.	Åtgärd	Huvudansvarig förvaltning/avdelning	Berörda förvaltningar/avdelningar
3.1	Samverka med andra kommuner utifrån gemensamma utmaningar i äldreomsorgen (exempelvis hjälpas åt vid komplexa insatser, låna timvikarier av varandra)	Socialförvaltningen	
3.2	Utveckla process för att vara ny på jobbet. Inkludera plan för bredvidgång, mentorsskap etc	Socialförvaltningen	HR
3.3	Göra det attraktivt för anställda att stanna kvar i tjänst	Socialförvaltningen	HR

3.4	Informationskampanj på flera arenor för att höja välfärdsområdets status	Socialförvaltningen	Kommunikation
3.5	Skapa möjlighet att kombinera anställning med insats från AF/ekonomiskt bistånd från socialförvaltningen/skola	HR	Socialförvaltningen Barn- och utbildningsförvaltningen
3.6	Utveckla prao/APL/praktik för att locka fler att stanna kvar i kommunen. Samverka över kommungränserna	Socialförvaltningen	Barn- och utbildningsförvaltningen HR
3.7	Hitta motivator till varför elever ska söka sig till välfärdsvyrken, exempelvis genom träning inför körkort samt möjlighet till tillsvidareanställning efter examen	Socialförvaltningen Barn- och utbildningsförvaltningen	
3.8	Undersöka möjliga sätt att få medarbetare att stanna inom kommunen.	HR	Socialförvaltningen
3.9	Arbeta för friskare arbetsplatser och stärkt arbetsmiljö med hjälp av ett systematiskt arbetsmiljöarbete där chefer ges goda förutsättningar och nödvändig kunskap för att bedriva arbetet	Socialförvaltningen	HR
3.10	Undersöka möjligheterna att delta i SKR:s nationella Yrkesresa för vård och omsorg, när den är lanserad	Socialförvaltningen	
3.11	Omröva arbetsmodeller och identifiera arbetsuppgifter som kan utföras av andra kompetenser och nya yrkesgrupper, exempelvis serviceassistenter och pedagoger	Socialförvaltningen	HR
3.12	Införa "kompetensbank" i kommunen, där exempelvis medarbetare kan lånas för att driva projekt. Utnyttja den kompetens som finns i kommunen	HR	Alla
3.13	Hålla nödvändig information lättillgänglig och aktuell för kommunens alla medarbetare (exempelvis genom att hålla information på intranät uppdaterad samt tillse att intranätet kan nås genom såväl dator, platta som mobil)	Alla ansvarar för innehåll Kommunikation ansvarar för intranätets hygien	

Nyttja möjligheterna med digitalisering och välfärdsteknik

Stödet till äldre utgör ett av välfärdens största områden, men är trots det i låg grad digitaliserad. Välfärdsteknik, även kallat trygghetsskapande teknik, avser att skydda, stödja, hjälpa och/eller aktivera personer som har, eller som löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning. Målet vid användandet av välfärdsteknik är att enskilda individer ska kunna leva aktiva, trygga och självständiga liv så länge som möjligt. Det finns stor potential för utvecklade arbetssätt och effektivisering med hjälp av digitala stöd. För att bättre kunna tillvarata digitaliseringens möjligheter till nya smarta arbetssätt behövs samtidiga och samordnade insatser på kommunal, regional och nationell nivå.

Viktiga områden för såväl kommun och stat handlar om att stärka den digitala kompetensen hos invånare och medarbetare samt att täppa till det digitala utanförskap som exempelvis kan bero på personers kognitiva nedsättningar eller socioekonomiska faktorer.

Nr.	Åtgärd	Huvudansvarig förvaltning/avdelning	Berörda förvaltningar/avdelningar
4.1	Införa digital tillsyn i ordinärt boende	Socialförvaltningen	
4.2	Tillse att kommunens samtliga lokaler ska ha god internet-täckning	Tekniska förvaltningen	EttIT
4.3	Se över möjligheter och prioritera digitala lösningar och välfärdsteknik som kan stärka den enskildes självständighet och möjligheter till samskapande, trygghet och hälsa, exempelvis nattkameror eller GPS-larm	Socialförvaltningen	
4.4	Höja digital kompetens hos kommunens samtliga medarbetare	KLF Stab HR	Alla
4.5	Höja digital kompetens hos kommunens äldre medborgare	Kultur och fritidsförvaltningen (tillsammans med civilsamhället)	Kommunikation Socialförvaltningen Barn- och utbildningsförvaltningen
4.6	Tillse att det finns spetskompetens inom digitala välfärdslösningar inom berörda förvaltningar, som kan bidra till ökad digitalisering	Socialförvaltningen	
4.7	Se över möjligheterna att införa en digital hjälpmedelsverksamhet. För att ge äldre och andra målgrupper möjlighet att testa, öva, nyttja digitaliseringens möjligheter	Kultur och fritidsförvaltningen	Socialförvaltningen Kommunikation
4.8	Omvärldsbevaka tillgången till digital välfärdsteknik och inspireras av andra kommuners införande	Alla	Alla

Arbeta för en kunskapsbaserad, säker och jämlik hälsa, vård och omsorg

Stöd och insatser inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård utgör de största delarna av stödet till äldre. Det närmsta decenniet behövs åtgärder för att effektivisera vården och omsorgen för äldre för att den ska bli mer kunskapsbaserad, säker och jämlik samt kunna möta en större målgrupp med mindre resurser.

År 2030 behöver det finnas ett bredare utbud av kunskapsbaserade förebyggande och hälsofrämjande insatser som kan stärka den enskildes förutsättningar att uppnå en god hälsa, självständighet och livsinnehåll. Inte minst behövs stöd och tjänster som gör det enklare att ta ansvar för sin egen hälsa genom hela åldrandet. Det finns stora möjligheter att utforma stöden till äldre i syfte att stärka den egna förmågan och hälsan både på kort och långt sikt. Hälsofrämjande och förebyggande insatser har positiva effekter på hälsan och livskvaliteten även upp i höga åldrar. För den äldre kan det innebära fler friska år med bibehållen självständighet och större delaktighet i samhället. För samhällets samlade resurser kan det innebära att behov av stöd från socialtjänsten och hälso- och sjukvården senareläggs och att resurser kan frigöras för de som i dagsläget behöver mer omfattande stöd och insatser.

Trots att omställningen mot ett mer proaktivt och förebyggande förhållningssätt redan pågår i socialtjänsten och hälso- och sjukvården behöver takten i omställningen ökas avsevärt. Denna inriktning har ytterligare inskräpts av utredningen Framtidens socialtjänst, som lyfter fram

förebyggande och rehabiliterande insatser som ett prioriterat område och föreslår att socialtjänstlagen ska revideras för att tydliggöra att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv.

När det gäller förebyggande insatser är kapaciteten och ansvaret i samhället delat mellan många aktörer som inte är tillräckligt samordnade: äldreomsorgen, primärvården, kommunernas kultur, fritids- och samhällsbyggnadsnämnder, men också staten, civilsamhället och näringslivet. Det finns en stor underutnyttjad resurs både hos den enskilde och närstående men också inom civilsamhället och näringslivet. För att ta vara på potentialen i mer förebyggande arbetssätt behöver kommuners förebyggande och hälsofrämjande arbete utvecklas och systematiseras. Det är viktigt att ett sådant utvecklingsarbete inriktas på att anpassa det förebyggande arbetet utifrån individuella behov, samt på att ge personanpassat stöd till äldre personer som har förmåga att ta eget ansvar för sin hälsa och livssituation.

Nr.	Åtgärd	Huvudansvarig förvaltning/avdelning	Berörda förvaltningar/avdelningar
5.1	Systematisera det förebyggande arbetet, där tydlig plan för uppföljning ska framgå. (Exempelvis tydlig plan för proaktiva hembesök och gällande utveckling av informations-spridning i förebyggande syfte)	Socialförvaltningen	Kommunikation
5.2	Samverka med Region, kommuner och ideell sektor avseende förebyggande arbete	Socialförvaltningen	
5.3	Stärka strukturerna för samskapande med den äldre. Möjliggörs genom exempelvis kvalitetsdialoger	Socialförvaltningen	
5.4	Stärka stödet till närstående och anhöriga, genom exempelvis utvecklandet av anhörigstrategi samt vidareutveckla stående forum för dialog	Socialförvaltningen	
5.5	Utveckla krisberedskapen i äldreomsorgen	Socialförvaltningen	KLF Stab Tekniska förvaltningen
5.6	Möjliggör kompetensutveckling i likabehandling och mänskliga rättigheter för chefer och medarbetare i vård- och omsorg för äldre	Socialförvaltningen	Socialförvaltningen
5.7	Införa Hbtqi+ perspektivet i samtliga verksamheter inom äldreomsorgen, utifrån en åldrande målgrupp	Socialförvaltningen	Kultur och fritidsförvaltningen

Utveckla styrning och ledning för effektiv resursanvändning

Förutsättningarna för ledning och styrning av verksamheter som bedriver vård och omsorg till äldre kommer att ställas inför stora utmaningar de närmaste åren. Ökade behov, kompetensförsörjningsproblem och ekonomiska förutsättningar ställer krav på nya arbetssätt och nya sätt att fördela och använda resurser. Nya välfärdstjänster inom hälsa, vård och omsorg exempelvis med stöd av digital teknik, multiprofessionella team och mer hälsofrämjande stöd och förebyggande arbete kommer att utmana dagens sätt att styra och leda.

För att möjliggöra den stora omställningen måste styrning och ledning skapa förutsättningar för nytänkande och innovation. Det krävs också ett modigt ledarskap och ledare som kan leda stora

omställningsarbeten i komplexa system där samverkan mellan professioner, verksamheter och andra aktörer är naturligt och integrerat.

Nr.	Åtgärd	Huvudansvarig förvaltning/ avdelning	Berörda förvaltningar/ avdelningar
6.1	Stärka förutsättningarna för verksamhetsnära förbättringsarbete som gynnar den äldre befolkningen. Skapa tydliga planer vid förbättringsarbeten, med fokus på effekt. Följ upp regelbundet och våga lägga ner det som inte fungerar	Socialförvaltningen	Alla
6.2	Säkerställa tillräckliga resurser till arbetet med och för äldre för att möta kommande utmaningar	Respektive förvaltningschef	Alla
6.3	Utnyttja potentialen i kommunal avtalssamverkan. Effektivisera kompetensförsörjning genom samverkan med andra kommuner, hitta gemensamma och effektiva lösningar över kommungränserna	Alla	Alla
6.4	Erbjuda kompetensutveckling och stöd till chefer för att arbeta med förändrings- och förbättringsarbete	HR	Alla
6.5	Involvera äldre och närstående i utvecklingsarbeten för att säkerställa att dessa utgår från de äldres behov samt att lärdomar från målgruppen tas tillvara i utveckling av nya lösningar	Alla	Alla
6.6	Översyn av chefers uppdrag, plocka bort administrativa arbetsuppgifter, främja kvalitetsarbetet inom äldreomsorgen	Socialförvaltningen	Alla

Uppföljning

Samtliga förvaltningar är ansvariga för handlingsplanen Äldre i Klippans kommun. I handlingsplanen har utvecklingsområdena konkretiserats i åtgärder. Det anges vilka förvaltningar som särskilt ansvarar för att arbeta med åtgärderna.

Varje förvaltning ansvarar även för att göra en egen uppföljning och redovisning av hållbarhetsarbetet i årsredovisningen. Handlingsplan Äldre i Klippans kommun ingår inom ramen för hållbarhetsarbetet, arbetet med dess åtgärder ska därmed följas upp årligen i årsredovisningen. Såväl genomförda åtgärder som dess effekter ska följas upp. Respektive förvaltning ska också årligen fastställa om aktuell åtgärd bör upprätthållas eller avfärdas inför kommande år.

Kommunledningsförvaltningen ansvarar för en samlad uppföljning och utvärdering av planen i dess helhet efter periodens slut. Förvaltningen ska även kontinuerligt omvärldsbevaka, följa nuläget på området samt revidera handlingsplanen vid behov.

Nyckeltal

Effekterna av genomförda åtgärder bedöms kunna mätas i medborgarundersökningen, statistik insamlat inom ramen för kommunens kvalitet i korthet (KKIK) samt i brukarundersökningar.

Nyckeltal	2021	2022	2023
Medborgarundersökning			
Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel (%)	92,4	92,5	90,7
Äldreomsorgen fungerar bra i kommunen, andel (%)	56,5	56,8	59,2
Bra tillgång till hälso- och sjukvård inom rimligt avstånd från bostaden, andel (%)	88,4	85,0	86,3
Internetuppkopplingen i bostaden täcker behoven helt och hållet, andel (%)	53,4	53,1	52,1
Utbudet av gång- och cykelvägar är bra, andel (%)	74,1	76,2	73,7
Möjligheterna att enkelt använda kollektivtrafik för vardagliga resor är bra, andel (%)	43,3	43,3	43,8
Bra utbud av ställen (t.ex. träffpunkter) för äldre att träffas på i kommunen, andel (%)	51,3	56,5	59,5
Bra möjlighet att nyttja kommunens idrotts- och motions-anläggningar, andel (%)	86,5	82,7	85,0
Bra utbud av friluftsområden i kommunen, andel (%)	89,2	93,8	88,3
Trygg utomhus i området där du bor när det är mörkt ute, andel (%)	73,1	76,1	74,7
Trygg utomhus i området där du bor när det är ljust ute, andel (%)	92,9	95,1	92,6
Låg oro för att drabbas av inbrott i hemmet, andel (%)	65,0	68,9	67,8
Låg oro för att bli utsatt för våldsbrott eller hot om våld, andel (%)	72,7	76,4	74,1
Bra bemötande vid kontakt med tjänsteperson i kommunen, andel (%)	75,3	82,5	79,8
Möjlighet att påverka inom de kommunala verksamheterna fungerar bra, andel (%)	40,7	45,2	40,2
Möjlighet att påverka politiska beslut i kommunen fungerar bra, andel (%)	29,1	27,8	28,8
Möjlighet att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen fungerar bra, andel (%)	31,6	36,1	33,1
Kommunens arbete för att förbättra integration och delaktighet i samhället fungerar bra, andel (%)	26,2	27,3	30,1
Möjlighet att vara den man är och leva det liv man vill leva, andel (%)	89,5	85,3	84,4
Kommunens arbete för att minska diskriminering fungerar bra, andel (%)	28,2	32,0	34,1
Kommunens kvalitet i korthet (KKIK)			
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	33	46	70
Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare med minst 2 besök dagligen möter under 14 dagar, medelvärde	20	20	19
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	-	68	81
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	-	84	85
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - bedömer sitt hälsotillstånd gott, andel (%)	-	20	25
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – bedömer sitt hälsotillstånd gott, andel (%)	-	27	28
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – besväras ofta av ensamhet, andel (%)	-	20	11
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – besväras ofta av ensamhet, andel (%)	-	20	14

Övrig information

Till dig som vill läsa mer:

- SKR, *Leva livet ut! Hälsa vård och omsorg till äldre- så ställer vi om för att möta framtiden*. Stockholm, 2022
- SKR, *Handbok för effektiv äldreomsorg- en handfast guide till ökad kvalitet och lägre kostnader*. Stockholm, 2019
- Socialstyrelsen, *Vård och omsorg för äldre. Lägesrapport 2023*. Stockholm 2023
- SOU 2020:47, *Hållbar socialtjänst. En ny socialtjänstlag del 1 och 2*. Stockholm 2020
- Socialstyrelsen, *Socialstyrelsens allmänna råd om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre*. SOSFS 2012:3 (S). Stockholm 2012
- Socialstyrelsen, *Äldreomsorgens nationella värdegrund – ett vägledningsmaterial*, Västerås 2012
- Kunskapsguidens stödmaterial avseende nationell värdegrund för äldreomsorgen:
<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/aldre/nationell-vardegrund-for-aldreomsorgen/>